

Vodstvo in članstvo JSZ

Zveza združenih delavcev je bila pred štirimi leti ustanovljena zato, da slovensko delavstvo zavarje pred zavajanjem v marksizem in pred odtujitvijo iz katoliške skupnosti svojega naroda. Že takrat in ves čas poprej smo poudarjali, da krščanskega delavstva, ki ga je vodstvo JSZ po stranpoteh vodilo v napačne smeri, nikoli nismo istovetili s tem vodstvom. Ves čas smo se zavedali, da je članstvo te organizacije bilo v ogromni večini zavedno slovensko in zavedno katoliško. Tudi v sedanjih dneh tega mnenja nismo izpremenili.

Naš postanek in naša borba za zdrav, mogočen in odločujoč delavski pokret na temelju evangelija in po navodilih Cerkve nikoli ni bil usmerjen proti temu članstvu. Vedeli smo, da so mnogi od njih vztrajali v organizaciji JSZ zato, ker so jo smatrali za resnično predstavnicu krščanskega delavstva, za nekako glavno dedinjo pokojnega Ev. Kreka. Vodstvo JSZ je tudi vsako priliko porabilo za to, da je med svojim članstvom to žal neutemeljeno mnenje še utrjevalo in ga tako vedno bolj priklepalo nase.

Napačne, marksizmu prijazne temelje svojega gibanja je vodstvo znalo zmeraj prikazovati v luči brezkompromisne borbenosti proti brezbožnemu kapitalizmu. Kdor koli je zato razmere v vodstvu te organizacije kritiziral, ga je vodstvo znalo pravočasno izriniti iz vsakega odločilnega mesta in ga je proglasilo za sovražnika delavstva samega ter za tihega pobornika nesocialne in zato tudi nekrščanske miselnosti. Tako se je godilo mnogim sodelavcem v njenih vrstah, ko so spoznali njeno napačno smer in jo skušali preusmeriti. Tako se je godilo tudi celim organizacijam in tudi celim stanovom. Nič jim ni bilo pri JSZ tako vzvišeno, da bi oni tega ne smeli opljuvati in omadeževati. Prosvetne, gospodarske, kulturne, dobrodelne organizacije, odloki in navodila Cerkve, stališče domače duhovščine, vse brez izjeme so prekritizirali in obsodili kot napačno, brez pravega razumevanja delavskih interesov in brez čutenja zanje. Vsi drugi smo bili premalo krščanski, vsi smo bili kompromisarji z mamonom, vsi smo bili več ali manj v službi kapitalizma, vsi smo bili tako nekako v praksi izdajalci svojega svetovnega nazora, delavskih koristi in seveda tudi svojega naroda. To so neprestano v najrazličnejših oblikah znali ponavljati v tisku in besedi in tako ustvarjati med svojim članstvom napačno mnenje, da so oni na pravi poti, vsi drugi pa na krivih.

Mnogi izmed delavstva so jim v borbi za svoj kruh tudi verjeli. Nekatere zunanje okoliščine so jih v tej veri utrjevale. Posamezni slučajji ljudi s katoliškim imenom pa z nekatoliško prakso, so jim bili nekako poročstvo za njihovo splošno načelno stališče.

Zopet drugi so vztrajali v organizaciji, ker so do zadnjega upali, da se bo vse nepravilno v njej končno vendar pravilno uredilo. Njihova vera v zdravje organizacije je bila tako silna, da niso mogli sprejeti kot verjetne možnosti, da bi boleha stran pojavov za trajno ohranila moč nad zdravimi težnjami. Nekateri so s srcem viseli in se še danes oklepajo te nekdane dosledno krščansko-socialne strokovne organizacije zaradi njenih lepih tradicij iz časa Krekovega udejstvovanja. Drugi so bili in so še z njo povezani po mnogih svojih osebnih priltvah, pa tudi po dolgoletnih denarnih prispevkih za njen obstoj. Tretje zopet so begali nekateri vidnejši možje iz našega javnega življenja, ki so v organizaciji vztrajali ter z njo več ali manj sodelovali. Osebnost neoporečni značaji, kakor je n. pr. starosta g. Jože Gostinčar, so jim bili že zadosten dokaz, da je tudi organizacija čista in neomadeževana. Niso mislili prav nič na to, da se za tem čistim značajem skrivajo drugi, ki pretkano znajo i te neomadeževane može i delavstvo zlorabljati v čisto svojske namene. Mnoge je nase priklepala sedanja JSZ s poudarjanjem same čiste strokovnosti svojega pokreta in s psovanjem našega za politični priveseček. To so delali neženirano kljub temu, da so prav sami ves čas imeli svojo posebno politično eksekutivno in da so sami pripravljali ustanovitev svoje posebne, z duhom naroda ter miselnostjo

Za boljše minimalne mezde

Dne 13. februarja 1937 je bila uveljavljena sedanja Uredba o minimalnih mezdah. Uredba že takrat ni bila popolna in ni odgovarjala po višini predpisanih mezd najskromnejšim zahtevam delavskega življenja. Minimalna mezda ni dosegla niti zneska za pokritje stroškov delavca-samca, kaj šele da bi bilo z njo rešeno vprašanje preživljanja delavskih družin.

Zlasti je bila minimalna mezda za delavstvo dravske banovine daleko prenizka. Življenjski pogoji so bili že takrat pri nas mnogo težji kakor po ostalih banovinah. Na osnovi točnih podatkov je Delavska zbornica v Ljubljani ugotovila, da je bila minimalna mezda pri nas za celo tretjino prenizka, da bi se z njo mogel skromno preživeti samski delavec. To pa velja za slučaj, da bi bila za dravsko banovino predpisana enotna najnižja plača za vse panoge brez izjeme v najvišji izmeri, kakor jo je Uredba predvidevala, torej v znesku din 3.— na uro. To se pa ni zgodilo radi konkurenčnih argumentov naše industrije napram industriji na jugu države. Ti argumenti so potisnili minimalne mezde tudi pri nas navzdol tako, da cela tretjina našega delavstva ni dosegla zaslužkov, zadostnih za preživljanje.

Od takrat, ko je Uredba izšla pa so cene življenjskim potrebščinam porastle po uradni statistiki do 1. 1. 1940 za 23.4%. Od 1. 1. 1940 pa se cene še vedno dvigajo in prav zadnje čase rapidno rastejo. G. ban dr. Natlačen je

ob razstoji draginji takoj uvidel ne- vzdržnost starih minimalnih mezd za slovensko ozemlje. Zato je v mejah možnosti in zakonitih predpisov izdal za našo banovino nov odlok o minimalnih mezdah. Ta odlok je dosegel skoraj višek po zakonu dopustne mere o določitvi teh mezd. Vendar moramo reči, da v sorazmerju z rastočo draginjo ni v skladu z najskromnejšimi zahtevami zaposlenega samskega delavca, da o družinah niti ne govorimo. Pri sedanjih razmerah pa tudi ni v moči g. bana, da bi mogel in smel višino minimalnih mezd zenačiti z rastočo draginjo in tako našemu delavstvu omogočiti skromen življenjski obstoj.

Tako postaja vsak dan bolj nujna zahteva, da se Uredba o minimalnih mezdah iz leta 1937 spremeni in izpopolni časovnim prilikam primerno. Nujno zahteva življenje, da se osnova minimalne mezde za vse delavstvo in za vse banovine dvigne na 3.— din na uro. Na to osnovno mezdo naj bi bilo dovoljeno posameznim banovinom dvigniti plače še za 50%. Za kvalificirano delavstvo vseh strok bi bilo predpisati druge višje minimalne mezde istotako z možnostjo, da jih bani za svoje banovine morejo povišati za 50%. Izplačevanje takih mezd mora nadzirati oblast sama. Kjer podjetniki minimalnih mezd ne bi plačevali, naj jih oblast v to prisili. Pravico stavljati izvršene naloge za to izplačilo je treba prenesti od postopka pred rednim sodiščem na okrajna načelstva. Zavar-

vati je tudi treba minimalni zaslužek pri akordnih delih z gotovimi procentualnimi pribitki na navadno mezdo.

Ministrstvo za soc. politiko je nameravalo že v januarju letos sklicati posebno anketo delodajalskih in delojemalskih ustanov, na podlagi katere bi izdalo tako novo uredbo. Pozneje je ministrstvo anketo preklicalo in posameznim organizacijam naročilo pismene elaborate o tej zadevi. Ministrstvo je takrat sporočilo, da bo po pretresu teh pismenih elaboratov na to sklicalo ustmeno anketo, kar pa žal še do danes ni storilo. Zdi se, da je premalo dobre volje in premalo iskrenega hotenja, dati delavstvu, kar mu po vsej pravici gre.

Razmere na življenjskem trgu so take, da nujno zahtevajo tudi odgovarjajočo regulacijo plač vsega delavstva, zlasti pa zahtevajo novo boljšo uredbo o najnižjih dopustnih mezdah. Delavec ima pravico do življenja in družba mu ga mora omogočiti. Če tega ne stori, s krivičnostjo sama sebi izpodjeda temelje in tira delovne stanove v razne revolucionarne smeri. V krivično urejeni družbi se delavec ne sprašuje, kdo je tisti, ki mu boljše bodočnost obeta, ne presoja o tem, če mu sme verjeti, ampak gre enostavno za njim v prepričanju, da dela tako samo za svojo pravično stvar. To je treba razumeti in treba je tako storiti, da bo krivica zgnila. To je najboljši način borbe proti prevratnim elementom.

Plenarna seja glavnega odbora Jugorasa

V sejni dvorani belgrajske Delavske zbornice se je vršila dne 27. in 28. marca t. l. plenarna seja glavnega odbora Jugorasa. Sejo je otvoril namestnik predsednika glavnega odbora Jugorasa tov. Ljubomir Mitić.

Seji so prisostvovali za ZZD Preželj Franc, Langus Jože in Gasar Albin.

Po pozdravu tov. Mitića je ta podal svoje poročilo o delu izvršnega odbora za čas od 16. septembra 1939 do 26. marca 1940.

V svojem poročilu, ki je trajalo 3 ure, je tov. Mitić naglasil težko nalogo, katero je sprejel izvršni odbor na zadnji plenarni seji v septembru lanskega leta, da delo organizacij na terenu poži in aktivizira, da organizacije v celi državi uredi in povsod uvede ekspeditivnost.

Navedel je primer volitev obratnih zaupnikov, v katerih je Jugorasa odnesel absolutno zmago v državi in dobil

na ozemlju novosadske zbornice 500 zaupnikov, napram 96 zaupnikom ostalih organizacij, na ozemlju belgrajske Delavske zbornice 300 zaupnikov, napram 28 zaupnikom ostalih organizacij. Na ozemlju moravske banovine je dobil 127 zaupnikov, napram 17 zaupnikom ostalih organizacij, dočim se na ozemlju ljubljanske, zagrebške in splitske zbornice volitve niso vršile v polnem obsegu.

V svojem poročilu o tarifnih in stavkovnih pokreth je tov. Mitić dejal, da je v tem razdobju sodelovalo 74 edinic Jugorasa s preko 32.000 delavci. V teh akcijah je bilo sklenjenih 54 kolektivnih pogodb, s katerimi so se plače delavcem zvišale za 10 do 80%, uredilo delovni čas in zboljšalo ostale delovne pogoje.

Izvršilni odbor je po navodilu glavnega odbora in prav posebno predsednika pokreta tov. Dragiša Cvetkovića,

krščanskega delavstva nezdružljive politične organizacije. V svoji neodkritosrčnosti so bili tako iznajdljivi, da so znali pred članstvom vse to prikriti in utajiti. Članstvo jim je tako verjelo.

Mislimo, da smo tako v kratkem nanižali vse tiste vzroke, ki so stotine krščanskega delavstva ohranjevale v vrstah JSZ kljub temu, da je vodstvo to organizacijo vodilo v popolnoma napačno smer. Psihološko je to vztrajanje članstva povsem razumljivo in je s stališča presojanja njihovih značajev to vsekakor hvale vredno. Dokler niso spoznali čiste resnice, ki je drugačna, kakor so si jo oni predstavljali, ni mogoče od njih zahtevati, da bi se je okenili.

Ko smo tako ves čas svojega obstoja borbo vodili proti vodstvu JSZ in proti metodam tega vodstva, smo zmerom upoštevali ta psihološki moment in v njegovi luči presojali ravnanje članstva JSZ. Nikjer in nikoli mu nismo delali sile in krivice. Vedno smo čakali, da v njihovih sr-

cih samih dozori zadeva končne opredelitve za nas ali za marksizem, za ZZD ali za marksizmu naklonjeno JSZ. V katerih je opredelitev dozorela, tiste smo z veseljem sprejeli v svoje vrste in so natečaj odprta vrata tudi vsem tistim še, ki bi hoteli z nami poslej v skupno borbo za koristi delavstva pod našo narodno in krščansko zastavo.

Grehi vodstva JSZ nikakor niso grehi članstva te organizacije. Naša borba proti temu vodstvu in naša obsodba njegovih dejanj ni obsodba poštenega članstva v vrstah JSZ. Prepričani smo, da bo to naše zdravo stališče končno našlo odmev v zdravem članstvu JSZ in da bo dovedlo do enotnega skupnega sodelovanja. Tisti iz vrst JSZ pa, ki so zavestno forsirali na škodo slovenskega delavstva v vrstah nekdane Krekove organizacije pogubonosni marksizem, lahko gredo brez škode tja, kamor spadajo. Vemo, da teh veliko ni.

posvetil posebno pozornost razvoju in ustanavljanju delavskega zadrugarstva in dal v tem pravcu iniciativo in direktive za delo tako, da je rezultat tega dela 12 ustanovljenih zadrug v Beogradu, 4 zadruge v notranjosti beogradske zbornice, 2 zadruge na ozemlju novosadske zbornice in 2 na ozemlju skoplanske zbornice. Zadruge so hranilno - kreditne, nabavljalne in stavbne. Deloma že funkcionirajo in bodo v najkasnejšem času začele s praktičnim poslovanjem.

Pri poročilu o delavskem tisku je tov. Mitić naglasil, da izhaja glasilo »Jugoslovanski delavec« sedaj že redno na 6 straneh tedensko.

Pri svojem delu na reorganizaciji Jugorasa je izvršilni odbor začel z ustanavljanjem strokovnih zvez. Do sedaj so ustanovljene strokovne zveze: tramvajskega osobja, monopolskih delavcev, privatnih mornarjev, poljedelskih delavcev, godbenikov. Na dnevnem redu je delo za ustanavljanje nadaljnjih strokovnih zvez.

O predlogih za bodoče delo izvršnega odbora je tov. Mitić iznesel sledeče sklepe:

Čim bolj aktivno delo za zaščito delavskih interesov. Vestno izpolnjevanje dolžnosti članov in organizacij napram glavnemu odboru. Delo na reviziji delavske zaščitne zakonodaje zlasti po predlogih slovenske ZZD za amandmane v finančnem zakonu za 1940/41 leto. Najaktivnejše delo za ustanavljanje delavskih in nameščenskih zadrug. Permanentno nadaljevanje strokovne šole Jugorasa. Akcija za čim večji razvoj in širjenje delavskega tiska. Vpostavitve enotnega nastopa treh narodno orientiranih delavskih strokovnih organizacij za zboljšanje položaja delavcev in nameščencev. Sodelovanje vseh narodnih Delavskih (Nadaljevanje na 2. str.)

(Nadaljevanje s 1. strani.)

zbornice za polno izvrševanje njihovih funkcij iz čl. 37. zakona o zaščiti delavcev in čim uspešnejšo pomoč narodno orientiranim delavskim strokovnim organizacijam, kakor tudi ustanovitev skupnega fonda za izvajanje in zboljšanje delavske zaščitne zakonodaje.

Nato je podal svoje poročilo generalni sekretar Jugorasa, tov. Zarija Popović o delu pokreta; Mileta Acimović, referent glavnega odbora o članstvu in blagajni. Gojko Spajić, sekretar Bratstva, o prosvetno-kulturnem delu in Raka Milutinovac, član glavnega odbora o tisku, pomenu pismene propagande, potrebi lista in razširitev kroga naročnikov med delavstvom.

Po podanih poročilih se je razvila razprava, v katero so posegli vsi člani glavnega odbora. Zastopstvo ZZD je posebej podalo poročilo o delu naše organizacije in o našem stališču do raznih skupnih vprašanj. Člani glavnega odbora Jugorasa so temu poročilu sledili z velikim odobravanjem in priznanjem vztrajnosti, načrtnosti in uspehom ZZD.

Zvišanje plač monop. delavcev

Upravni odbor Uprave državnih monopolov je izdal odlok, s katerim se zvišajo plače vsem monopolskim delavcem. Minister financ je ta odlok odobril, tako, da stopi takoj v veljavo.

Po tem odloku se zvišajo plače stalnim delavcem v tobačnih postajah, tobačnih tovarnah, itd. sledeče:

Delavcem	
z mezdo izpod din 20.—	za 25%,
z mezdo od 20 — 30 din	za 15%,
z mezdo od 30 — 40 din	za 10%,
z mezdo od 40 din naprej	5%.

Mezde grafičnih delavcev državne markarnice se zvišajo za 10%. Stalnim delavcem monopolnih ustanov se odobri na naslov draginjske doklade 10% od mezde, ki je določena v razpredelnici pravilnika o zaslužku.

To zvišanje plač velja od 1. februarja t. l. in znaša finančni efekt tega zvišanja okoli 25 milijonov din.

Resna beseda ob meji

V nedeljo, dne 31. marca t. l. se je v Gornji Radgoni vršil 12. redni občni zbor viničarjev, ki je bil nad vse pričakovano dobro obiskan. Razen domačih viničarjev so se občnega zbora udeležili tudi zastopniki viničarjev iz Kapele in Apačke kotline. Udeležil se je tudi g. minister n. r. Snoj Franc, zastopnik vinarske podružnice g. Husjak Franc in zastopnik zveze viničarjev iz Ljutomeru tov. Košnik.

Občni zbor je vodil naš agilni stari predsednik tov. Košnik Simon. Poročila odbora so bila podana in sprejeta. Izvoljen je bil z malimi izpremembami stari odbor. Nato je povzel besedo g. minister Snoj, ki je v krasnem daljšem govoru orisal borbe in težave slovenskega človeka, ki mu jih nalaga današnja, tako razburkana doba. Toda vse to bomo prebrodili, ako se bomo zavedali močne narodne skupnosti in bodo vse stanovske organizacije usmerile svoje delo v to smer. Ožigosal je delovanje raznih prišepetevalcev in demagogov, ki skušajo posebno tukaj ob meji med viničarji propagirati proti slovenskim interesom in to ljudje, ki za slovenskega viničarja niso nikdar storili ničesar razen, da so jih lovili ob volitvah. Le takrat, ko je Slovenski narod pod vodstvom dr. Korošca odločal, se je tudi za viničarja storilo, da se mu položaj izboljša. Mnogo se je že storilo in se še bo, ako bo slovenski viničar stal trdno in neomajno v svoji stanovski, narodni in katoliški organizaciji, z njo ustvarjal in jačil našo narodno povezanost, ter s tem samim sebi gradili lepšo in boljšo bodočnost. Bili so časi, ko se je reklo, da viničar nima pravice do svoje organizacije, ko se je organizirane viničarje psovalo s komunisti. Tisti časi so za nami. Viničarska organizacija je danes povsod priznana in upoštevana. Lanskoletni tabor viničarjev v Jeruzalemu, kateremu je dal poseben poudarek in pomen voditelj Slovenskega naroda g. dr. Korošec s svojo osebnoudeležbo, je odstranil zadnje pomisleke v javnosti proti organizaciji, ki je kot na novo vzklikla in pomlajena žela priznanje in uspehe. Tega se naj zavedajo tudi vsi tisti tujerodni lastniki vinogradov, ki še danes branijo slovenskim viničarjem vstop v organizacijo, ki jih boli, da se viničar

V zadnjem času vrši Delavska zbornica naslednje pomembnejše akcije oz. sodeluje pri njih:

1. V stavbinski stroki so že daljšasa v teku pogajanja za novo ureditev kolektivnih delovnih odnosov. Pogajanja so se začasno prekinila zaradi skupnega posredovanja delodajalskega in delojemalskega zastopstva v Beogradu pri ministrstvih za zgradbe, finance, trgovino in socialno politiko. Posredovanje se je tikalo izdajanja potrebnih ukrepov za poživitev gradbene delavnosti v Sloveniji, spremembe o javnih delih, s katerimi naj se omogočijo doplačila za primer zvišanja mezd ali podražitve materiala ter uzakonitve učinkovitih ukrepov za pobijanje šušmarstva. Zastopstvo je na pristojnem mestu naletelo na ugoden odmev.

2. V gostinski stroki je bil kot prvi rezultat pogajanj ustanovljen stalni posvetovalni odbor, ki ga sestavljajo zastopniki delodajalcev in delojemalcev gostinske stroke in predstavniki ZTOI, DZ in Društva za varstvo delavske mladine. Odbor je že prišel do soglasja v vprašanju minimalnih mezd v gostinski stroki in bo tozadevni predlog v kratkem predložen gospodu banu.

3. V rudarski stroki je Delavska zbornica sodelovala pri pogajanjih za prilagoditev zaslužka rudarjev državnih rudnikov porastu draginje. Doseženo zvišanje znaša 13.5%.

Delavska zbornica izdeluje osnutek nove pogodbe za državne rudnike, ki naj vpoštevata posebne potrebe rudarjev državnih rudnikov v Sloveniji.

Delavska zbornica je sodelovala pri pogajanjih za revizijo kolektivne pogodbe v obratih TPD. Pogajanja so bila zaključena dne 28. III. 1940. Novi poviški pa bodo imeli retraktivno moč za dobo 1. marca 1940 dalje.

Že decembra 1939 je DZ začela z akcijo za priznanje draginjskih doklad za stare in nove rudarske vpokoje. Predvidena je tozadevna anketa pri banski upravi.

4. V monopolski stroki sodeluje Delavska zbornica pri spremembi obstoječih pravilnikov o delu, pokojninah in

zaslužkih tobačnega delavstva, ki zahteva, prilagoditev prejemkov porastu draginje. Isto velja glede posebnih draginjskih doklad za vse tobačne upokoje.

5. Delavska zbornica se vneto zavzema za sezonsko delavstvo in je posebej za stavbinsko delavstvo dosegla, da so v zimskih mesecih deležni vsaj polovične brezposelne podpore.

Delavska zbornica je začela akcijo za vzporedno določitev davka prostega minimuma delavskih službenjskih prejemkov. Dalje je tudi predlagala, da se zviša pri delavcih dnevni znesek, izvzet od rubeži, na 30 din — 5 din. za vsakega otroka pod 18 let.

Uspešno je posredovala pri generalni direkciji državnih železnic, da se zviša delavski mesečni zaslužek, ki še opravičuje do znižane vožnje s tedenskimi kartami, od 1500 na 2500.—

Sodelovala je na anketi za ureditev delovnih pogojev v vojaških delavnicah. DZ je zastopala stališče, da se naj tem delavcem prizna stalnost in vse ugodnosti splošne socialne zakonodaje.

Posredovala je, da se v bodoče strogo kaznujejo vedno pogostejši prestopki zoper §§ 219—221 in 234 obrtnega zakona.

V okviru urada DZ se je na pobudo Društva za varstvo delavske mladine

Narodna banka in indeks del. življenja

Vprašanje indeksa cen in indeksa stroškov za življenje, ki jih objavljajo instituti Narodne banke in druge ugledne ustanove, je povzročilo mnogo skrbi in otežkočilo akcije delavskih ustanov z ozirom na realne mezde in to samo zaradi tega, ker ni bilo sodelovanja merodajnih ustanov in kar je glavno, ni se delalo sistematično in objektivno na zbiranju podatkov za vsako tipično delavsko konzumentno področje.

Tozadevno je Centralno tajništvo Delavskih zbornic še lani začelo akcijo,

ustanovil poseben referat za vaje, ki se bo bavil z vsemi vprašanji vajenske zaščite in odškodnine.

Delavska zbornica je ugotovila, da je v zadnjem času izšla vrsta uredb in pravilnikov, ki zadevajo interese delavskega stanu; ne da bi Delavska zbornica bila predhodno vprašana za mnenje, kakor to določa zakon o zaščiti delavcev.

Upravni odbor Delavske zbornice je na svoji seji 29. II. sprejel načelni sklep o zaprositvi posojila 2 milijona dinarjev v svrhu izvedbe predvidenih gradbenih akcij Delavske zbornice.

Delavska zbornica skrbno nadaljuje s preučevanjem problemov delavskega stanu. Tako je študijsko statistični oddelček Delavske zbornice poleg rednega preučevalnega dela pripravil osnutek za izvedbo socialnega zavarovanja poljedelskega delavstva.

Nadalje preučuje Delavska zbornica probleme, ki se postavljajo v zvezi z oddaljenostjo delavstva od industrijskih centrov s posebnim ozirom na stanovanje in prehrano. Delavska zbornica je dala tudi svoje strokovne pripombe k osnutku za ustanovitev socialno zavarovalnega fonda viničarjev.

Delavska zbornica budno zasleduje gibanje draginje in mezd ter nudi v tem pogledu delavstvu za mezdna gibanja zanesljivo gradivo.

da se organizira sodelovanje vseh socialnih in nevtralnih gospodarskih ustanov in postavi enoten sistem socialne statistike. Radi tega se je vršila v decembru 1939 v Zagrebu širša konferenca vseh socialnih in državnih statističnih ustanov in je v glavnem izdelan načrt za strokovno formiranje sodelovanja za čim bolj objektivno statistično službo.

Na podlagi tega stremjenja, je postavljena polna skladnost gospodarskega instituta Narodne banke in Urada za socialno statistiko pri Centralnem tajništvu Delavskih zbornic.

Narodna banka je poslala Centralnemu tajništvu Delavskih zbornic vlogo, v kateri izraža željo po vsestranskem proučevanju gospodarskega in socialnega življenja naše države. Da se to doseže in ugotovi v kakšnih razmerah živijo delavci v naši državi, je Narodna banka prišla do zaključka, da se v Jugoslaviji ne more postaviti samo en indeks za stroške, katere porabi delavska družina za svoje življenje, ker je življenjski standard v posameznih pokrajinah zelo različen in bi zato bil povprečen enoten centralni indeks zelo nerealen. Da se to ne bi zgodilo, je Narodna banka stavila Centralno tajništvo Del. zbornic predlog za sodelovanje, da se izdela centralni indeks za celo državo na podlagi posebnih indeksov, kolikor je v naši državi tipičnih konzumentnih delavskih področij.

Centralno tajništvo je ta predlog Narodne banke sprejelo in podvzelo že vse potrebno, da se to sodelovanje tudi praktično realizira.

pogoji z investicijami, za obnovo tuzemskega predvsem kmečkega vinogradništva, ter s tem da večjo možnost zaposlitve viničarjev.

3. Preprečuje naj se z vso energijo vsak prehod dobička tujerodnega kapitala iz naše države.

4. Odpusti naj se iz službe vse dvojne zaslužkarje, to so razni upokoje, ki so v službah vinogradništva kot upravitelji in oskrbniki, ter se na njih mesta, kjer je to potrebno, postavi naše domače strokovnjake. Predvsem pa zahtevamo takojšnjo odstavitev vseh takih, ki niso naše narodnosti.

5. Skliče naj se takoj anketa vinogradnikov in viničarjev, ki naj sporazumno reši vsa sporna vprašanja glede izvajanja uredbe vin. reda, na podlagi katere naj se izda avtentično tolmačenje uredbe.

6. V smislu § 3. viničarskega reda, naj se takoj določijo izpitne komisije, ki naj ugotove strokovno usposobljenost viničarjev.

7. Pristopi naj se k izvedbi splošnega socialnega zavarovanja viničarjev in poljedelskih delavcev.

RESOLUCIJA.

1. Nujna in potrebna je končna preureditev države tako, da dobi Slovenija svojo samoupravno banovino, ki naj našim razmeram primerno in potrebno uredi socialne, gospodarske in kulturne interese Slovenskega naroda v okvirju močne Jugoslavije.

2. V naših pasivnih obmejnih krajih, naj se upostavijo gospodarski in socialni

udejstvuje v svoji organizaciji. Boli jih, da je ta organizacija tudi narodna. Viničar pa ima vso pravico, do te svoje organizacije na svoji slovenski zemlji. Te pravice mu ne sme in ne more danes nikdo več braniti. Viničar se je in se bo organiziral, bo ostal zvest svoji zemlji in svojemu narodu. Le organiziranost Slovenskega naroda je tista, ki nas bo v teh časih ohranila in nam prinesla to, kar je rekel pred nedavnim voditelj Slovenskega naroda g. dr. Korošec. »Mi v tej vojski nimamo kaj izgubiti, ampak samo pridobiti.«

G. Snoj je za svoja izvajanja žel splošno odobravanje in priznanje. Nato je govoril zastopnik zveze viničarjev tov. Košnik Joža, z besedami, kakor jih pač govori tovariš svojim sotrpnikom, o namenu in pomenu ter programu strokovne organizacije. Poudaril je, naj gre naša stanovska organizacija sporedno z borbo Slovenskega kmeta za slovensko zemljo, ki je na svojem občnem zboru v Celju postavil odločno zahtevo »Zemlja bodi last tistega, ki jo obdeluje«. Mi smo ta program postavili že pred 20 leti. Vendar so nas takrat zato imenovali komuniste. Danes v tej borbi nismo osamljeni. Velika večina naših vinorodnih krajev je v lasti inozemskega in nekmečkega kapitala, ki nas izkorišča, in nam na naši Slovenski zemlji ne dajo tistih osnovnih eksistenčnih pravic, ki nam pripadajo. Najlepša in najplodonosnejša zemlja je v lasti teh ljudi, dočim delovno ljudstvo nima od tega niti kos kruha in poštenega življenja, ter je revno in nezadovoljno. To nezadovoljstvo vedo dobro izrabljati razni tajni agenti, ki ljudstvo podpihujejo, ga šuntajo k popolni razlastitvi, mu objublajo raj na zemlji in ga tako v njegovi nevednosti slepijo. Krive temu so nezdrave socialne razmere v naših krajih, ki jih je povzročil duh mamona, liberalizma, ki je ustvaril s svojo nesocialnostjo drugo skrajnost komunizem. Ta je predvsem v naših revnih krajih lahko nevaren, ker človek, ki je lačen, raztrgan, ki vidi, da se mu godi krivica, je najbolj dovzeten za tako vablivo, hujškaško propagando. Namen komunizma je, z obljubami revno ljudstvo preslepiti, povzročiti svetovno revolucijo, ter zaslužniti preslepljeno de-

Naša borba - naša rast

Domžale

Prvi ustanovni občni zbor ZZZ, ki se je vršil v Domžalah, je kar najsijajnejše uspel. S tem si je naše katoliško delavstvo pridobilo novo stanovsko ustanovo, ki bo ščitila njegove pravice. Zastopnik centrale Golob je v jedrnatih besedah orisal namen in smernice ZZZ. Vsi, ki so bili navzoči, so z veseljem in razumevanjem sledili govornikove besede. Želimo, da bi nova postojanka ZZZ uspevala tako, kakor po vsej pravici zasluži. —

Murska Sobota

Milo in otožno so zapeli soboški zvono- vi, kakor da bi videli, da oznanjajo smrt tovarišice, katere nas je zapustila v naj- lepši dekliški dobi. Tov. Kuhar Irma je bila zaposlena v Šiftarjevi tovarni in šele komaj pred 14 dnevi nas je zapustila in šla iskat zdravja v mariborsko bolnico, odkoder se ni več vrnila. Njeno truplo so prepeljali iz Maribora v Nemčavce, kjer so jo položili k večnemu počitku na do- mačem pokopališču.

Rajnika je bila vzor dobre delavke, saj je znala za skupno dobro delavk žrtvovati tudi osebne koristi. Bila je tudi agilna članica ZZZ. Kako je bila pokojna Irma priljubljena med svojimi sodelavkami, pri- ča njen pogreb, katerega se je udeležila velika večina delavk iz Šiftarjeve tovarne s samim tovarnarjem Šiftarjem in njego- vo gospo.

Draga Irma, naj Ti bo lahka prekmur- ska zemlja, v kateri si hotela počivati, mi Te bomo ohranili vedno v svojem spo- minu!

Javornik - Koroška Bela

Tudi v našem industrijskem kraju se je ustanovila podružnica ZZZ. To je druga podružnica v obratih K. I. D. Že ustanov- ni občni zbor je pokazal po svoji udeležbi in članstvu, da bo to ena zelo močna po- družnica. Ustanovitev te ZZZ postojan- ke pa ne gre v račun gotovim veljakom od tukajšnje bele JSZ. Ti, nam dobro znani veljaki vse vprek napadajo članstvo, so- mišljenike in funkcionarje ZZZ in očitajo, da je sestavljena iz raznih barvic, orju- našev, ljutičevcev itd. Mi pa pravimo, vsak je doberdošel, če je pošten in če je pripravljen se boriti za dobrobit delav- stva in njegovih pravic na programu ZZZ. Prav dobro pa je nam znano, da še nobe- den naših članov in funkcionarjev ni svo- je tovariše ali sodelavce pozdravil s tako lepim pozdravom, kot je to naredil zgo- raj mišljeni veljak, na Javorniku v tovar- ni na srednji progi ob znanem štrajku.

Kar se tiče raznih barvic bi tudi mi la- hko rekli, če pogledamo njihove že zelo redke vrste in še marsikaj drugega. Radi koristolovstva pa ugotovimo samo to, pri teh g. veljaki, kar pogledajo se naj, pa svoje članstvo naj malo poslušajo, pa bo- do prav hitro izvedeli o koristolovstvu.

Gg. beli veljaki iz Javornika, mi prav dobro vemo, zakaj Vi nas napadate z raz- nimimi priimki. Ampak to nas ne moti, mi rastemo z vsakim dnem, ker Vi in vse ostale organizacije padate! To vas boli! Saj mi to dobro vemo. V dokaz, kar po- glejte rezultate volitev obratnih zaupni- kov, kakor tudi volitve v Bratovsko sklad- nico na Javorniku in malo pogledajte šte- vilke pa boste videli, če drugo videti no- čete. Vsa agitacija Vaša in Vaše pesmice niso nič pomagale. Obakrat ste padli na glasovih, kar smo mi narasli in sicer oba- krat precej. Posebno Vaše pesmice so ta- ko blagoodejno vplivale na volilce, da je neki volilec v pričlo volilne komisije iz- javil, da ste začeli kar po šolarsko.

Toliko v vednost gg. beli, če boste še kaj želeli, Vam lahko postrežemo.

Odgovor na Delavsko Pravico.

Črnomelj

Vsi za enega, eden za vse, je bila parola, ko smo šli v organizacijo. Na sestanku pa smo to ponovno predelali in ugotovili, da bi bilo kar prav, če bi bili mi sedaj podjetniški pripadniki. Tako bi se nam avtomatično lahko zvišale plače, ali pa bi podjetnik nas ne metal na cesto.

Sestanek v soboto 31. p. m. je bil dobro obiskan, to se pravi, da smo v borbi so- glasni in bomo vsi kot en moč branili ti- ste pravice, ki nam pripadajo.

10. t. m. imamo poravnalo razpravo. Račovedni smo, kako se bo mogel g. Lak- ner zagovarjati in utemeljevati ponovno odpoved, češ, da je pomanjkanje dela, med tem časom pa jemlje nove delavce. G. podjetnik pa bo s tem prišel samo z dežja pod kap. Zakaj novinci so bili člani naše organizacije z istim datumom, kakor de- lavci v tovarni. Prepričani smo, da bo tudi oblast storila svoje, zakaj mi imamo

že precej materiala, ki bo obteževal pod- jetje.

Mi smo pripravljeni na vse. Ako pod- jetje misli nas odpustiti radi organizacije, mora to storiti tako, da bo odpustilo vse delavce, ako pa se misli maščevati nad družinskimi očeti in tistimi, ki so bili pre- drzni, da so skušali podjetju opisati kri- vico, ki se jim godi, se pa tudi zelo moti. Vsi za enega, eden za vse. Mi stojimo kot en moč v vrstah organizacije, katere stoji na temelju resnice in pravice. Kot taki torej moramo zmagati, pravica pa mora vladati.

Tržič

Preteklo soboto se je vršil v prostorih ekspoziture okrožnega urada, sestanek za delavstvo predilnice in tovarne »Peko« glede ustanovitve »Zdravstvenega sveta OUZZ«. Tako ustanovo, katere bi bila posredovalni in svetovalni organ v vseh sporih, med člani okrožnega urada in okrožnim uradom, delavstvo zelo pogreša, saj so pritožbe proti okrožnemu uradu ze- lo pogosto na dnevnem redu, včasih ute- meljene, včasih pa tudi neutemeljene. Za- to je delavstvo pozdravilo to zamisel, ra- zen par tistih ljudi, ki so v strahu, da bi bila njihova barva premalo upoštevana v tej ustanovi, ker to jim je več, kot pa po- trebe delavstva.

Posebnost za Tržič bo film, ki se bo predvajal v Našem domu na Skali, o ta- boru Zveze združenih delavcev, katerega so se Tržičani v zelo častnem številu ude- ležili in s svojimi simboličnimi skupinami vzbudili veliko pozornost. Kdaj se bo pred- vaval ta film, bo krajevna podružnica ZZZ v Tržiču pravočasno razglasila.

Ziri

Dne 19. marca na praznik sv. Jožefa, ki je naš delavski praznik, smo uprizorili dramo v petih dejanjih »Hagarin sin«, ka- tera je bila mnogoštevilčno obiskana. Z uspehom te igre smo zelo zadovoljni.

Pred igro je imel tovariš Kavčič Ivo govor, v katerem je podal sliko današ- nega bednega položaja delavstva, kateri vsled slabega socialnega položaja izgublja vero in voljo do dela. Zato pa moramo pri reševanju socialnega vprašanja delovati vsi. (Podjetniki, države, delavci, vsi dr- žavljeni) a brez vere in Boga je rešitev nemogoča.

Za dne 17. aprila sklicujemo sestanek, kateri se bo vršil ob 8. uri zvečer v ob- činskem domu. Vse zavedne delavce va- bimo, da se sestankov sigurno udeležijo, da se zopet kaj razgovorimo.

Škofja Loka

Zadnja »Delavska pravica« in njen tu- kajšnji dopisnik Franc Logander silita tu- kajšnji ZZZ ponovno pero v roke. Pa tudi tiskarskemu stavcu Slovenskega delav- ca ne bo ZZZ prizanašala, ako bo še kdaj po svoje mrcvaril njene dopise in jih ka- kor zajec objedal ter jim poškodoval »lubje«.

Tisti Logondrov refren o farizejskem zagovoru v njegovi žalostinki kar pusti- mo. Ni točen zato, ker o farizejih nima kaj več pojma kakor šolar, kadar jih vidi na križevem potu. Zaradi poskusne žalit- ve ni vredno tratiti besed. Tudi nima ZZZ poželenja Logondru »zagovarjati«, kadar ga kaj piči, da mu oteče ali ga srbli.

Pač pa je mnogo predebela njegova tr- ditev istotam, »da vidi vse, kako gre, ve za vse intrige v Šeširju in pozna prav do- bro vse klečeplazce in denuncijante, ki so plačani samo zato, ker igrajo najbolj ostudno izdajalsko vlogo.« Ta pristna vsakdanja »logondrovščina« je bila posla- na v »Pravico« v debelejši tisk za veliko- nočno in propagandno ali celo za slavnost- no številko, da bi se »postavil« z njo. K sreči je bil urednik pri pravici toliko uvi- deven, da je tak članek zaradi pomanjka- nja prostora odložil na pozneje. Torej do- bro pazite: on »vidi vse, kako gre, in ve za vse, kako se intrigira, klečeplazi in iz- daja!« — To mu pa ZZZ rada verjame in prizna, posebno ker so bili že deležni nekateri posledic teh dobrot. Nekaj jih je celo zabeleženo v naši kroniki, ki so pri- letele zgolj slučajno (kako milo rečeno — opomba okreganega stavca) nad ne- ljubo ZZZ. Najostudnejše pri tem bi bilo, da bi takile zato dobili še mastno plačo! To modrost zaenkrat ZZZ tolmači tako, da je omemba plače pobožna Logondrova želja ali skromno opozorilo »višjim«, kdo je ta. Lahko je tudi to spodbuda mero- dajnim, da se »zrajtate« z materijalne strani. Vsaj en klobuk! Kapa kosmata, kaj se pripeti po večletnem obstanku! »Za zmejat« je dejal eden.

V resnici pa tukajšnja ZZZ nima ljudi, ki bi bili porabljeni za zahrbtno in laž- nivo denunciacijo proti lastnim delav- skim tovarišem, ali ki bi ovajali koga

advokatu ali orožnikom. Poudariti je to- treba in vsa Loka z okolico to ve. Na to je ZZZ tudi ponosna, in si ne pusti izreči takih očitkov od takihle dopisnikov. — En primer in svarilni vzgled obenem, ka- ko se popustljivost in usmiljenje s takimi slabo obnese! »Ostudna izdajalska vloga« se bo morda kmalu pojasnila. To vé samo tisti, ki vse vidi in vse ve! Tak je bil ne- kdANJI Dimež ali lažnjivi kljukec v loških hribih.

Zgodba o klečeplazcih je malo prena- gljena. On, ki vidi, kako gre, ne vidi, kako se klečeplazi, vsaj pove ne tega. Dozdaj v podjetju ni bilo treba klečeplaziti niti za ženskami. Morda cika na velikonočne po- božnosti, kar nekoliko, a še premalo za- deva ZZZ, dočim je on fural in ni utegnil klečeplaziti po cerkvah.

Končno bodi povedano, da se v Loka nihče ne bo polakomnil tistih 14 dnevnih Logondrovih »žuljev«, ki jih ima vzlic ta- ko temeljiti in spretni borbenosti, in ka- tere mu podkuje kapital. Ponuja jih za dokaz ZZZ uspehov v Šeširju. Najbrž so ti »žulji« tisti, ki jih je ZZZ lani izposlovala tudi njemu, katere je on brez »boglonej« rad sprejel, pa so ga zgrevali, da jih me- če oziroma ponuja nazaj. Pa jih nihče ne mara, ker jih ni sam zaslužil, ampak mu jih je zaslužila ZZZ.

Puconci

Ustanovni občni zbor naše podružnice bo v nedeljo dne 14. aprila ob 3. uri po- poldne. Vabimo nanj vse naše zavedne delavce.

Griže pri Celju

Občni zbor naše podružnice ZZZ bo v nedeljo dne 21. oprila ob 9. uri dopoldne. Udeležba za vse člane obvezna.

Vuhred

Naša podružnica je imela v nedeljo dne 31. marca širšo odobrovo sejo, katere se je udeležilo tudi lepo število članstva. Naš predsednik tov. Hiti nam je orisal kakšen je naš položaj in smo sklenili ustanoviti podporno akcijo za bolezen in smrt, da si na ta način drug drugemu pomagamo.

Pobirali bomo na ta način pri naši po- družnici prispevke v to samopomoč in po- zivamo vse naše člane, da uvidijo potrebo tega fonda, ker bo le v korist njih samih in ne kakor bi kdo mislil, morda v korist kakega funkcionarja. Plačujte tudi red- no svoje članske prispevke, ker oni, ki bi hotel imeti koristi od organizacije, ne da bi plačeval članarino, je kakor oni, ki hoče imeti molzno kravo, ampak jo noče krmi- ti. Če boste gledali na to, da bo organi- zacija močna, bo to v korist Vašo in vaših otrok.

Jesenice

Občni zbor podružnice ZZZ na Jeseni- cah bo v nedeljo dne 7. t. m. ob ½10. uri dopoldne v Krekovem domu.

Udeležba za vse člane obvezna.

Velenje

Za nedeljo dne 7. aprila sklicujemo šir- ši sestanek naše podružnice. Ker pride tudi zastopnik centrale, je dolžnost vseh članov, da se sestanka gotovo udeležijo.

Trbovlje

V nedeljo 31. marca t. l. so se pri nas vršile volitve v krajevno skupščino »Bra- tovsek skladnice«. Od volitev obratnih zaupnikov, ki so se vršile pred štirimi te- dni, je naša ZZZ napredovala za 35 gla- sov ter dobila 11 delegatov, kljub vsej nelojalni, z grobimi lažmi zabeljeni, do skrajnosti nesramni agitaciji s strani JSZ. Napadi s strani belih na našo ZZZ so bili taki, da se gabijo vsej poštenu trbo- veljski javnosti. Pri tej grdi agitaciji za JSZ je bivši blagajnik Mejač dan pred volitvami obletal vse naše člane, jim do- povedoval, da mu je prevzvišeni gospod škof dr. Gregorij Rožman izjavil, da je edino JSZ katoliška delavska organizaci- ja. ZZZ pa da je brezverska, in da je večina »Jugorasa«, kakor je dosledno označeval ZZZ sklenila, da voli belo gla- sovnico. Ta mož je še s podobno vsebino izdal letake, ki presegajo vsake komu- nične laži in podtikanja. Imel je svoj čas afero z nekim našim članom. Ko ga je ta neko noč iz čisto osebnega obračuna- vanja sam šel klicat, si je Mejač izmislil, da je ZZZ organizirala napad na njega ter se napravil mučenika. To so nekatere cvetke iz volilnega boja, ki so toliko gr- še, ker so se skrivali za plašč borbe za pravico in resnico in celo škofa in Cerkev. A zavedajmo se, da brez boja ni zmage, brez dela ne uspeha. Tudi pri takem boju smo obstali in gremo naprej.

Mislinja

V nedeljo dne 14. aprila bo ob 9. uri do- poldne sestanek naše podružnice. Opozar- jamo nanj vse naše člane.

Viničarji

V spomin tov. Mihaelu Stanjku in Ma- ksu Prajner, ki sta umrla dne 23. marca 1940. nesrečne smrti, kot žrtvi mladega zločinca.

Dragi tov. Stanjko!

Vedno mi je pred očmi Tvoj vesel obraz, vedno slišim Tvoj smeh, Tvojo pe- sem »Oj mladost ti moja«... Še vedno čutim, kako toplo, kako prisrčno si mi stisnil desnico in želel vesele praznike, par ur pred Tvojo nesrečno smrtjo. Branil si čast vel. sobote, branil si, da se ne skruni praznik vstajenja Gospodovega, zato si pa- del kot nedolžna žrtev.

Pred par leti si si ustvaril lastno ognji- šče, pripeljal k hiši pridno ženko, delal načrte za bodočnost, a nenadoma Te je za- dela prezgodnja in nesrečna smrt v tren- utku, ko si bil namenjen, da svoji dragi ženki, materi in otročičkom želiš veselo alelujo. Mnogo težkih dni si imel v živ- ljenju, nešteto nesreč in nadlog Te je za- delo, toda Tvoje lice je bilo vedno vedro, Tvoje srce vedno veselo.

Nisi poznal sovraštva ne zavisti, bil si blag, plemenit značaj, zato Te bomo težko pogrešali, ki smo Te poznali. Najtežja je Tvoja nenaдна smrt gotovo prizadela Tvo- jo družino, priletelo mater, ljubljeno ženo in dva mala otročička, katere si tako go- reče ljubil, ter jim bil skrben oče in vzor moža, v vseh ozirih, kateri so s Teboj iz- gubili najdražje, kar so imeli. Ni Ti bilo dano, da se vsaj posloviš od žene in otrok, niti da jim porečeš zadnji »Zbogom«, od- šel si z doma zdrav in vesel, a vrnil se nisi več. Zaman so Te čakali Tvoji dragi, da jim deliš Velikonočna jedila, da se z dru- žino veselijo praznikov, kot je to lepa kr- ščanska navada.

Težko Te bo pogrešal gospodar, katere- mu si bil pošten in priden delavec vini- čar, težko Te bomo pozabili vsi znanci in tovariši, težko tako, kakor da smo s Teboj izgubili rodnega brata.

Narava se probuja, gorica Te vabi dragi Mihael, da jo opravljaš, toda Ti si odšel za večno, vsi Tvoji tovariši Te bomo ohrani- li v trajnem spominu.

Upamo, da ker si padel radi tega, da si svaril podivjano mladino, Ti bo Vsemo- gočni milostljiv sodnik. Počivaj mirno dragi tovariš, v domači zemlji ljutomerski.

In Ti, dragi tov. Prajner!

Šele pred par dnevi si pripeljal k hiši nevesto Tilko iz ugledne krščanske Za- dravčeve hiše.

Tvoj obraz je bil vedno vesel, rad si prepeval, tudi Ti si padel kot žrtev zlo- čina.

Težko Te bodo pogrešali Tvoji starši, katerim si bil opora na stara leta. Brid- ko izgubo čuti mlada žena, brat in sestre, kakor vsi ostali.

Par ur pred smrtjo si bil pri mojem bratu še vesel, voščil vesele praznike, go- tovo nisi slutil Ti in ne drugi, da boš še isti dan preminul brez slovesa v bolnici v Murski Soboti.

Dragi Maks! Naj Ti bo lahka zemlja prekmurska.

Tvoj spomin bo živel med nami vedno!

A. Mir, viničar

Zavrč

Krajevna skupina SVZ v Zavrču prire- di dne 7. aprila v Slomškovem domu prvi občni zbor, kar obstoji krajevna organiza- cija v naši župniji. Torej tov. viničarji se ga udeležite prav v obilnem številu. Posebno člani in članice. Vabljeni so tudi vsa katoliška društva. Dragi tov. vini- čarji, stopajte vsi v organizacijo, da nas bo čim večja armada, da bomo imeli večjo moč ter se lažje borili proti našemu so- vražniku, to so kapitalistične čete vino- gradnikov. Zatorej bodimo složni, tako kakor pravi Hrvat »sloga jači, nesloga pa tlači«, tako je tudi z organizacijo, če ni sloge.

Tukaj vlada prav velika beda v nekat- erih družinah. To kar so imeli so potro- šili že takoj začetkom zime. Nato je na- stala huda in dolgotrajna zima, tako da ni bilo prav nobenega zaslužka. Sedaj je odprta sezona ali kaj ko je to malenkost proti sedanji draginji. Vinogradniki pa nočejo prav nič tega vpoštevati, zaslužek je vedno isti kakor je bil pred novim re- dom. Plačajo samo 6—7 din dnevne me- zde. Torej kako bo potem viničar živel, posebno še tisti, kateri ima več članov v družini. Torej je naš glas napram vino- gradnikom glas vpijočega v puščavi.

Sedaj bodo tudi volitve novega odbora, zatorej tov. viničarji, da boste res izvo- lili take člane v odbor, da bodo tudi ne- kaj delali pa ne da so samo na papirju.

Torej tov. le pogumno v boj, v dobrobit našega stanu, čim bolj se bomo bojevali, tem lepša bo zmaga.

Tovariški pozdrav vsem članom SVZ.

Viničarji

SV. BOLFENEK PRI SREDIŠČU

V nedeljo dne 7. aprila t. l. ob 8. uri zjutraj se vrši v šoli ustanovni občni zbor krajevne organizacije viničarjev. Občnega zbora se udeležijo tudi zastopnik zveze viničarjev tov. Košnik Joža. Vse viničarje prav iskreno vabimo. Prip. odbor.

SVETINJE

V nedeljo 7. aprila t. l. ob 8. uri zjutraj se vrši v šoli redni občni zbor naše podružnice, z običajnim dnevnim redom. Na občnem zboru govori zastopnik zveze tov. Plohl Franc. Viničarji iskreno vabljeni. Odbor.

SV. BARBARA V HALOZAH

V nedeljo dne 7. aprila t. l. se vrši po rani sv. maši v dvorani Sv. Katarine redni občni zbor naše podružnice z običajnim dnevnim redom. Govori zastopnik zveze tov. Korošec Slavko. Haložki viničarji, dvignite visoko svojo stanovsko zavest in se v obilnem številu udeležite. Odbor.

FRAM PRI MARIBORU

V nedeljo 14. aprila se vrši v dvorani pri Zöhnerju po rani sv. maši redni občni zbor naše krajevne organizacije. Govori zastopnik zveze tov. Košnik iz Ljutomer. Vsi viničarji in gozdni delavci iz Pohorja iskreno vabljeni. Odbor.

KAPELA

V nedeljo 14. aprila po rani sv. maši se vrši v prostorih pri g. Lukovnjak redni občni zbor naše podružnice. Govori zastopnik zveze tov. Rozman Rudolf. Viničarji iskreno vabljeni. Odbor.

Zahtevamo samostojno zavarovanje

Na svojem rednem občnem zboru dne 17. marca t. l. smo v drugi točki svojih resolucij med drugim tudi zahtevali: »Izvede naj se decentralizacija delavskih socialnih zaščitnih ustanov: Osrednjega urada za zavarovanje delavcev.«

Potrebno je bilo to zahtevo ponovno poudariti in to iz sledečih posebnih razlogov.

Stara je že zahteva slovenskih delojemalcev in tudi delodajalcev po široki decentralizaciji socialnega zavarovanja in s tem v zvezi po likvidaciji Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, ki decentralizacijo z vsemi silami ovira. Stara — pravimo — je že ta zahteva in že neštetokrat je bilo povedano in z ogromnim statističnim materialom podprta. Glede tega vprašanja je ves slovenski narod popolnoma enoten.

Tudi Srbi in Hrvati gledajo na to vprašanje prav tako, kakor mi. Dan za dnem čitamo zahtevo in resolucijo hrvatskih in srbskih delavskih in nameščenskih organizacij, ki odločno zahtevajo, da se Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu likvidira in ustvari samostojni zavarovalni zavodi v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu.

Zakaj pa se vendar to vprašanje ne reši, ako gleda vsa država na to vprašanje enako in enotno? Kdo opira pameten razvoj tega vprašanja?

Razne temne in protinarodne sile so, ki jim decentralizacija socialnega zavarovanja ne gre v račun. Vseposod po državi imajo te temne sile svoje agente, imajo tudi vpliv na nekatero časopisje, imajo

denar in znajo s tem marsikoga pridobiti na svojo stran.

Predvsem so to frasoni in židje, ki imajo v svojih rokah ogromno večino našega kapitala in ki hočejo imeti v rokah tudi ves delavski in nameščenski denar. Oni se dobro zavedajo, da bodo mogli imeti ta denar v rokah le, ako bo centraliziran v neki veliki centrali, ki bo silno birokratsko urejena — tako, da vpliv delavcev in delodajalcev sploh ne more priti v poštev.

Tudi pri nas v Sloveniji imamo agente in eksponente lože in židovskega kapitala, ki na zvit in rafiniran način z govorjeno in tiskano besedo, previdno pa sistematično smešijo in omalovažujejo misel samostojnega zavarovanja za Slovenijo in misel likvidacije Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. »Jutro« je prineslo n. pr. glede tega nekaj člankov inotic, pri katerih se nismo mogli ubraniti vtisa, da jih je napisal človek, ki je zoper samostojno slovensko delavsko in nameščensko zavarovanje.

Ne samo slep, ampak naravnost zloben mora biti tisti, ki noče uvideti, da bo naravnost odrešilno za nas, ako čimprej dobimo svoje samostojno socialno zavarovanje. Zato je nujno potrebno, da postane resolucija ZZD last in prepričanje vsega našega naroda.

Politični, upravni centralizem je doživel zadnje mesece svoj poraz; ravnotako pa naj čimprej doživi svoj poraz centralizem v delavskih ustanovah, zlasti pa v socialnem zavarovanju.

POOSTRITEV VOJNE

Angleški vojni minister je imel po radiu kratek, toda oster govor, katerega so prenašale vse angleške radio-postaje. Ta Churchillov govor ni bil napovedan. Angleški vojni minister je izjavil, da bo Anglija zdaj huje pritisnila na sovražnika in da ne bo odnehala, dokler ne zmaga. Mi in naša zaveznica Francija vemo dobro, zakaj smo se spustili v vojno. Mogoče je, da bo vojna prav kratka. Upam, da bodo ostale vse nevtralne države našega mišljenja in naših želja obvarovane od vojne vihere in njenih posledic.

Okoli dve sto nevtralnih ladij je bilo do sedaj uničenih in približno tisoč mornarjev je izgubilo življenje zaradi Hitlerja, ki brezobzirno terorizira vse in vsakogar, kdor trguje z Veliko Britanijo. Nevtralne države trepetajo pred bodočnostjo, ker računajo z napadom od nemške strani. Mi bomo nadaljevali vojno, hkrati pa bomo skrbeli, da se z Rusijo ne zapletemo v kak spopad. Rusija nima interesov, da bi se mešala v vojno. Le stare imperialistične ambicije z njene strani bi jo lahko potegnile v vojni metež. Angleško-francoski narod z 110 milijoni se bo lahko pomeril z niti 70 milijonskim. S podjarmljenimi milijoni pa naj Nemčija ne računa.

Cepprav se nam očita, da nimamo dobrih odnošajev z Japonsko in Italijo, sem prepričan, da se bo vse na lep način in ob pravem času uredilo. Mi imamo opravka samo s Hitlerjem in z nacistično vojno silo. To je vse, kar mi vidimo.

Svet v frontah

Več kot milijon nemškega vojaštva, to je skoraj vse aktivne divizije preže vzdolž belgijske, nizozemske in luksemburške meje pripravljene za vdor na nevtralne ozemlje, kjer lahko vsak čas zabobni jeklo in ogenj. Sedem mesecev že nimajo pravega miru nevtralne države in jaz mislim, da tam ni človeka, ki ne bi mogel razumeti, zakaj sta Velika Britanija in Francija pograbile za meč pravice, katerega ne bosta odložile, dokler ne bo častno delo končano.

MIRU SE NE BO

Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je prečital na sestanku z novinarji tole izjavo:

Sumner Welles ni niti sprejel niti meni prinesel kakršnega koli mirovnega predloga iz kakršnega koli vira, ki bi imel izglede, da bi služil za obnovo pravičnega in trajnega miru v Evropi, toda obvestila, ki so bila dana naši vladi v zvezi z Wellesovim poslanstvom bodo brez dvoma največjega pomena, ko bo prišel čas za obnovo takšnega miru. Moje besede pomenijo točno to, kar sem izjavil, namreč, da obstoja zelo malo neposrednih izglede, da bi se vojna končala. Welles ni bil pooblaščen obvezati ameriške vlade in tudi ni imel polnomočja stavljati kakršnih koli predlogov v imenu ameriške vlade. Obvestila, ki jih je Sumner Welles zbral, bodo največjega pomena za vlado Zedinjenih držav pri izvajanju splošnih načel njene zunanje politike. Karkoli pa so Wellesu sporočile, italijanska, nemška, angleška in francoska vlada, bo ameriška vlada smatrala kot strogo zaupno.

Roosevelt je nato govoril o možnosti, da bo lahko v nekaterih primerih Wellesov obisk pripomogel k boljšemu sporazumevanju in prijateljskim odnošajem med Zedinjenimi državami in državami, ki jih je obiskal. Njegovo poslanstvo je bilo izvedeno z namenom, da se razčistijo odnošaji med Zedinjenimi državami in evropskimi velesilami.

Splošni vtis, ki ga je napravila Rooseveltova izjava o Wellesovi poti je ta, da v bližnji bodočnosti verjetno ni treba pričakovati nobenega ameriškega koraka za sklenitev miru. Predsednik Roosevelt je posebno opozoril novinarje, naj ne pripisujejo nobenega preroškega pomena njegovim besedam, »da so izglede za neposreden mir malenkostni«. Beseda »neposreden« pomeni samo to, kar ta beseda vsebuje ter nihče ne more predvidevati, kaj lahko nastane iz dogodkov, ki se razvijajo iz dneva v dan.

DIPLOMATIČNA FRONTA

Poskusi spoprijazniti Italijo in Sovjetijo za enkrat niso rodili zaželenih uspehov. Sovjetski zunanji komisar Molotov, ki bi bil moral na veliko noč priti na obisk v Berlin, ni prišel in se je zadovoljil z govorom, v katerem je govoril o imperializmu Anglije in Francije. Tudi nemški zunanji minister Ribbentrop in maršal Göring, ki bi bila morala no poročilih nevtralnih listov na obisk v Moskvo, sta ostala doma. Govorice o sestanku nemških, sovjetskih in italijanskih državnikov na Dunaju pa so popolnoma utihnile.

Obisk madžarskega ministrskega predsednika Telekyja v Rimu kakor tudi praznovanje obletnice podpisa italijansko-jugoslovanske prijateljske pogodbe sta nadalje dala italijanski vladi priljubljenost, da je pojasnila svoje stališče glede Balkana in glede Podonavja. Italijanska vlada je dejala, da sta zveza v Madžari in prijateljstvo z Jugoslavijo osnova njene zunanje politike. To pa je nezdružljivo s kakršnim sodelovanjem s Sovjetijo na Balkanu ali s kakšno razdelitvijo južnovzhodne Evrope v zaščitena območja med Nemčijo Italijo in Sovjetijo.

SOVJETIJA — IRAN

Sklenitev nove trgovinske pogodbe med Sovjetsko Rusijo in Iranom je sprejeta z velikim zadovoljstvom. Domnevajo, da bo ta pogodba tudi prvi korak za končno ureditev odnošajev med Moskvijo in Teheranom. Zato pričakujejo, da bo prišlo do novih sporazumov, ki bodo velikega političnega pomena. Stališče iranske vlade je popolnoma jasno. Iran je in želi ostati do konca sedanje vojne nevtralen. Zemljepisni položaj Irana je zelo kočljiv, kajti čez njegovo gorovje sta se vedno dotikala dva velikana: Sovjetska Rusija in indijsko cesarstvo. Nevtralnost Irana predstavlja važno jamstvo proti razširitvi evropskega spora na srednjeazijski vzhod.

VELEPOSŁANIK SURIČ NAGNAN IZ FRANCIJE

Sovjetski veleposlanik Surič, ki je njegov odhod zahtevala francoska vlada zaradi grdega žaljivega brzojava, ki ga je poslal Stalinu ob priliki podpisa finskega miru, je odpotoval iz Pariza. Sovjetska vlada je francoski želji takoj ugodila. Surič je odpotoval z orient-ekspresom proti Carigradu. Na kolodvoru je bil skoraj sam in se je od njega poslovil v imenu francoskega zunanega ministrstva samo en nižji uradnik. Za njegov odhod ni vladalo nikjer nobeno zanimanje.

ROMUNIJA

V Romuniji so Molotove besede glede Besarabije neprijetno odjeknile. Molotov je namreč v svojem govoru o sovjetski zunanji politiki dejal, »da besarabsko vprašanje še ni rešeno, a da zaradi tega ni nobenega razloga, da bi med Sovjetijo in Romunijo mogle sedaj nastopiti kakšne težave.« Romunski tisk je dobil nalogo, da o Molotovem govoru le malo piše, vendar se iz njega lahko bere neprijetno razpoloženje, da je bilo besarabsko vprašanje spet tako surovo postavljeno nekako na dnevni red v trenutku, ko se oba vojskujoča se tabora pripravljata, da se pomerita na južnovzhodno evropskem prostoru.

VIKTOR ŽVEGELJ

slikarstvo —
pleskarstvo —
slikanje kulis
in dekoracij

LJUBLJANA
COJZOVA CESTA 1

Rov se je zasul

Roman.

(11) (Nadaljevanje.)

»Sedaj imamo za to dva,« je z zlobnim nasmehom rekel Tišler, »Jožeta Kolarja in Poljanca. To bo pa že dovolj!«

Ali se je mržnja na dnu premogovnika zopet pojavila? Jožetov oče je dvignil oči proti Tišlerju. Ta je umaknil pogled.

»Vseeno,« je ocenjeval stari Koren, »lahko poskusimo izvršiti, kar je treba, preden pridejo zadnji sem.«

»Da,« je rekel Tišler, »prej bomo storili mi, kar je treba, kakor pa se bodo gospodje potrudili, da pridejo v rov! ... Jim bomo že pokazali!«

Nezadovoljstvo je začelo rasti pri misli, da je nesreča že zelo blizu in v takih razburljivih slučajih je Tišler vedno pomnoževal mrzlično nemirnost in slabo razpoloženje.

Ljudje so dvignili svoje srajce in se plazili po žili. »Pazite na preširoka ramena! Vzemimo s seboj svoje jedi!« je vpil odposlanec. »bolj varno je.«

Jože in njegov oče sta se spogledala. Oba sta v hipu razumela, da sta se pogreznila v grozo strašnega premogovnika, kjer ljudje čestokrat, ko jim grozi bližnja nevarnost, niso sposobni, da bi se med seboj ljubili.

»Novina bi lahko pustili tukaj,« je rekel Ludvik Tišler.

Na ta predlog, puščico za očeta in Jožeta, ni nihče odgovoril. Vsi so se uvrstili drug za drugim v rovu, med tem ko je začel Jože, Poljanec in še nek rudar postavljati pažnike.

»Pazite na tramiče! Ne jih izpodbijati!« je kričal oče Koren.

Ko je mala skupina prišla do konca rova, je lahko ugotovila koliko tega je res, kar so jim rekli. Zrak je

bil poln znoja in je dušil v grlu kakor razgret prah. Kmalu so bili rudarji v tej mračni žareči peči uvrščeni, bolj daleč je delala skupina kakih dvajsetih rudarjev; znoj je v potokih tekel raz nje.

Črne preseke so se trgale pod suhimi udarci, premog je s hrupom padal na tla, odkoder so ga spravljali naprej.

Oče Kolar je delal to, kar je tolikokrat videl delati; nikdar ni slutil, da bo enkrat tudi on razbijal, kopal in nalagal premog.

S hrbotom roke so si premogarji brisali znoj, ki je curljal po njihovih sencih in slabotna luč obešenih svetilk je povzročala v bleščečem se prahu blede in lahke meglice okoli dvignjenih glav.

»Prokletu!« je zajčkal Koren, kakšna vročina! Ne, nekaj ni v redu. Sesalka je zamaščena, o tem ni dvoma!«

»In les, ki ga ne pošljejo,« je rekel drugi. »Tukaj bi bilo treba gredi in v sredi močnih tramov.«

»K paženju so dali bolnika in učenčka,« je rekel Ludvik Tišler; »bolnika, ki bi moral v posteljo ... in pritaknjenca, ki sem ne spada!«

»In vodje, ki jih še ni? Kdaj kaj pridejo?«

»Nje skrbe druge stvari; preiskava bolj kot naš slabo zapazeni rov. Boste videli, da bodo radi ene ukradene denarnice pustili umreti mnogo ljudi!«

Oče Kolar ni rekel ničesar. Zlobne besede so trdo padle na njegovo srce.

III.

ŽIVLJENJA LJUDI PRED SMRTJO

Inženir Trdin ni bil vodja brez srca. V tem hipu ni želel drugega, kot da bi se čim prej odpravil grozeči rov, ne samo, da bi zabranili nesrečo, ki bi škodovala rudniku, ampak tudi, da bi odstranil nevarnost za delavce. Često je rekel: »Dvoje dragocenih stvari je na dnu zemlje: črne in rdeče žile!«

Odkar je prišel v premogovnik Žrelo je dosegel že mnogo koristnih uredb; oče Kolar in on sta bila resnič-

na dobrotnika teh podzemeljskih vojakov.

Inženir je, dasi je bil s tem izpostavljen posmehu drugih in nezaupanju svojih višjih, hotel že takoj prve dni pokazati, da je pripadnik napredka. Pomalem pa so lahko ugotovili, da zahtevane izboljšave prav tako koristijo podjetju kot delavcem.

Ker ni dovoljeval nikake malomarnosti pri pazenju, je s tem povečal varnost ljudi; ker je pritiskal na čim večjo produkcijo, je pospeševal interese tako lastnikov, kakor delavcev, ki so bili plačani od metra izkopanega rova. »Rovje vaš, je pravil možem, vi kopljete iz njega premog in ga nam prodajate.« »Vsi moramo živeti in to čim bolj, vi, ki vložite tu svoj znoj in oni, ki vložijo tu svoj denar.« Delavci so se smejali, razumeli in govorili:

»Inženjer sičér drži z gospodarji, je pač tako, toda kadar pride blizu nas, da čutiti, da je tudi naš, vse mu lahko rečeš in ne vedno zastoj.«

Upravnik je bil vesel, da je imel med seboj in med ljudmi takega človeka; rudarji so ljubili tega človeka, ki jim je naredil življenje bolj varno, ki je pazil na to, da so imeli dobre svetiljke in celo dobre prigrizke.

Rudarji imenujejo žilo, kjer delajo, »fronto« in po pravici, saj so res bojni tovariši v boju dela, nevarnosti, slave na dnu brezden, ki jih izkoriščajo.

Žila jih družijo kakor krvno bratstvo in vodje, ki se hočejo poučiti o njih, gredo v to sorodstvo skrbri, mračnosti in zakladov, ki so jih potegnili iz teme.

Toda trdo življenje otrdi srce in govorica je čisto podobna razbijanju črnih skal in za tega, ki tega ne razume, se ubogi bratje podzemeljske armade, davijo med seboj in udarjajo s svojimi krampi po glavah svojih predpostavljanih.

Inženir Trdin se je pravkar pogovarjal z rudniškim vodjo.

»Treba bi bilo, da bi osma žila več dobavljala.«

»Osma žila,« je odgovoril podrejeni, »prav o njej sem vam prišel poročat.«

(Dalje prihodnjic.)